

Sygn. akt: III AUa 359/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 grudnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Anna Szczepaniak-Cicha

Sędziowie: SSA Maria Padarewska - Hajn (spr.)

SSO del. Jacek Chrostek

Protokolant: sekr. sądowy Przemysław Trębacz

po rozpoznaniu w dniu 21 listopada 2013 r. w Łodzi

sprawy **R. O.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.**

o emeryturę,

na skutek apelacji R. O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 22 stycznia 2013 r., sygn. akt: VIII U 3383/12;

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 359/13

UZASADNIENIE

Decyzją z 7 sierpnia 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił R. O. prawa do wcześniej emerytury, z uwagi na brak udokumentowanego do dnia 1 stycznia 1999 r. 25-letniego okresu ubezpieczenia.

Ubezpieczony w odwołaniu wniósł o zmianę decyzji i przyznanie prawa do emerytury.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Wyrokiem z 22 stycznia 2013 r. Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił odwołanie.

Sąd pierwszej instancji ustalił, co następuje:

R. O. urodził się (...).r. Od 1 stycznia 2010 r. ma przyznane prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy do 31 marca 2013 r. Do ustalenia wysokości renty ZUS uwzględnił wnioskodawcy 32 lata okresów składkowych oraz 2 miesiące okresów nieskładkowych.

Na dzień 1 stycznia 1999 r. wnioskodawca udokumentował ponad 15-letni staż pracy w warunkach szczególnych oraz staż ubezpieczeniowy w wymiarze 24 lat, 11 miesięcy i 27 dni, w tym 24 lata, 10 miesięcy i 1 dzień okresów składkowych oraz 1 miesiąc i 26 dni okresów nieskładkowych.

Od 1 listopada 1978 r. do 29 kwietnia 1996 r. wnioskodawca był zatrudniony w Elektrowni im. (...) w P., a w okresie od 30 kwietnia 1996 r. do 19 grudnia 2001 r. w Elektrowni im. (...) Spółka Akcyjna w P.. W trakcie zatrudnienia w Elektrowni wnioskodawca korzystał z urlopów bezpłatnych: w okresach od 2 listopada 1978 r. do 19 listopada 1978 r. i od 27 grudnia 1978 r. do 1 stycznia 1979 r. udzielonych w celach prywatnych oraz w okresie od 14 kwietnia 1993 r. do 18 kwietnia 1994 r. udzielonego celem wykonywania pracy za granicą. W okresie od 15 marca 1993 r. do 13 marca 1994 r. wnioskodawca był zatrudniony przez Przedsiębiorstwo (...) (późniejsza (...) S.A. w W.) na budowie elektrowni (...) w Turcji na stanowisku montera grupy elektrycznej w wymiarze pełnego etatu pracy. Po zakończonej pracy w E. K. do Polski wnioskodawca wrócił w dniu 13 marca 1994 r. Z tytułu pracy za granicą wnioskodawcy został udzielony: w dniu 14 marca 1994 r. dzień wolny na rozliczenie, w okresie od 15 marca 1994 r. do 13 kwietnia 1994 r. urlop wypoczynkowy za lata 1993- -1994 w ilości 25 dni roboczych, w okresie do 14 kwietnia 1994 r. do 18 kwietnia 1994 r. dni wolne z tytułu przepracowanych wolnych sobót w ilości 4 dni. Do pracy w Elektrowni im. (...) w P. po zakończeniu urlopu bezpłatnego udzielonego celem wykonywania pracy za granicą wnioskodawca wrócił od dnia 19 kwietnia 1994 r.

Za okres zatrudnienia i okres urlopu dewizowego przysługującego z tytułu pracy (...) S.A. odprowadzał składki od przeciętnego wynagrodzenia złotowego.

Sąd wskazał, że przy ustalaniu stanu faktycznego pominął sprostowanie świadectwa pracy przez (...) SA, w którym podano, że wnioskodawca zatrudniony był w okresie od 15 marca 1993 r. do 18 kwietnia 1994 r. Dokument ten pozostaje bowiem w sprzeczności ze świadectwem pracy z dnia 28 maja 2001 r. oraz umową o pracę, którą zawarto na czas określony od 13 marca 1993 roku do 14 marca 1994 r., która nigdy nie została przedłużona.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd pierwszej instancji uznał odwołanie za niezasadne. Przywołał art. 184 i art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Wskazał, że jednym z warunków przyznania emerytury jest posiadanie na 1 stycznia 1999 r. okresu zatrudnienia wynoszącego 25 lat dla mężczyzn, liczonego łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia. Podkreślił, że spór dotyczył ogólnego stażu ubezpieczeniowego, bowiem organ rentowy uznał wnioskodawcy za udokumentowane 24 lata, 11 miesięcy i 27 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Żądanie wnioskodawcy dotyczyło uwzględnienia w stażu ubezpieczeniowym okresu przebywania na urlopie wypoczynkowym (płatnym w dewizach) od 14 marca 1994 r. do 18 kwietnia 1994 r. przysługującego z tytułu pracy za granicą. W ocenie Sądu Okręgowego brak jest podstaw do uwzględnienia w/w urlopu.

Urlopu bezpłatnego udzielonego celem pracy za granicą udzieliła wnioskodawcy Elektrownia im. (...) w P.. W Turcji wnioskodawca był zatrudniony przez Przedsiębiorstwo (...) w W. w okresie od 15 marca 1993 r. do 13 marca 1994 r. Umowa o pracę została rozwiązana z dniem 13 marca 1994 r. z upływem czasu na jaki została zawarta. Do kraju wnioskodawca wrócił w dniu 13 marca 1994 r. W dniu 14 marca 1994 r. wnioskodawca korzystał z dnia wolnego na rozliczenie, w okresie od 15 marca 1994 do 13 kwietnia 1994 r. z urlopu wypoczynkowego niewykorzystanego w okresie pracy za granicą, a w okresie do 14 kwietnia 1994 r. do 18 kwietnia 1994 r. z dni wolnych z tytułu przepracowanych za granicą wolnych sobót. Sąd następnie wskazał na przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974 r. w sprawie niektórych praw i obowiązków pracowników skierowanych do pracy za granicą w celu realizacji budownictwa eksportowego i usług związanych z eksportem. Zgodnie z § 3 rozporządzenia zakład pracy zatrudniający pracownika skierowanego do pracy za granicą, na okres skierowania do pracy za granicą, udziela pracownikowi urlopu bezpłatnego. Urlop ten wlicza się do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze, jeżeli pracownik podejmie zatrudnienie w macierzystym zakładzie pracy w terminie 14 dni od dnia powrotu. Sąd Okręgowy zauważył, że w okresie, w którym wnioskodawca korzystał z urlopu bezpłatnego udzielonego w celem wykonywania pracy za granicą, obowiązywała ustawa z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin. Zamiast pojęcia okresów składkowych posługiwała się pojęciem okresów zatrudnienia. Na gruncie tej ustawy Sąd Najwyższy wyjaśnił, że okres urlopu bezpłatnego nie jest okresem zatrudnienia w rozumieniu jej przepisów. Okres urlopu bezpłatnego nie jest bowiem okresem świadczenia pracy w przytoczonym, wąskim rozumieniu tego pojęcia, gdyż mimo tego, że w czasie urlopu bezpłatnego umowa o pracę trwa nadal, obowiązki stron - świadczenie pracy

i wypłata wynagrodzenia - ulegają zawieszeniu. Okres ten nie odpowiada także określeniom okresów składkowych i nieskładkowych, jakimi posługuje się obowiązująca od dnia 15 listopada 1991 r. ustawa z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw i jakimi posługuje się aktualnie obowiązująca ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Okres urlopu bezpłatnego udzielonego pracownikowi skierowanemu do pracy za granicą, pod warunkiem podjęcia pracy przez pracownika w macierzystym zakładzie pracy w terminie 14 dni od zakończenia pracy za granicą, wlicza się do okresu pracy, ale tego od którego zależą uprawnienia pracownicze. Nie wynika natomiast z tego aby okres urlopu bezpłatnego miał jakiegokolwiek znaczenie dla uprawnień ze sfery ubezpieczeń społecznych związanych z pracą w warunkach szczególnych. Dotyczy to całego urlopu bezpłatnego udzielonego przez pracodawcę macierzystego, a więc również tego okresu, o który został on przedłużony w związku z nieudzieleniem w okresie pracy za granicą pracownikowi czasu wolnego z tytułu różnic w czasie pracy i niewykorzystaniem przez niego urlopu wypoczynkowego. Tym samym przypadający po zakończeniu kontraktu zagranicznego okres urlopu bezpłatnego od 14 marca 1994 r. do 18 kwietnia 1994 r. nie mógł być wnioskodawcy zaliczony do stażu ubezpieczeniowego jako okres składkowy, skoro w czasie tym wnioskodawca pracy faktycznie nie wykonywał. Nie był już zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...), zaś w macierzystym zakładzie pozostawał na urlopie bezpłatnym. Wypłacony wnioskodawcy ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, od którego jako ustalono i odprowadzono składki na ubezpieczenia społeczne, podlega co najwyżej wliczeniu do podstawy wymiaru świadczenia. Sąd podkreślił, że okres urlopu bezpłatnego nie jest również okresem nieskładkowym. Ostatecznie Sąd Okręgowy stwierdził, że nie ma możliwości zaliczenia przedmiotowego okresu do stażu ubezpieczeniowego.

Apelację od wyroku złożył pełnomocnik ubezpieczonego. Zarzucił wyrokowi:

1) naruszenie prawa materialnego, tj.

a) art. 184 w zw. z art. 27 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez:

- jego błędną wykładnię i przyjęcie, że ubezpieczony nie posiada 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego,
- nieuwzględnienie w stażu pracy okresów, w których ubezpieczony wykorzystywał dni wolne z tytułu niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego należnego za okres pracy eksportowej;

w sytuacji, gdy przy uwzględnieniu ww. urlopu wypoczynkowego w związku z wykonywaniem pracy eksportowej skarżący taki wymiar osiągnął;

b) art. 6 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że okres urlopu wypoczynkowego należnego za okres pracy eksportowej nie jest okresem składkowym w rozumieniu wyżej cytowanego przepisu, w sytuacji, gdy za okres ten pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia w postaci ekwiwalentu pieniężnego, od którego odprowadzone zostały stosowne składki;

c) § 4 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974 r. w sprawie niektórych praw i obowiązków pracowników skierowanych do pracy za granicą w celu realizacji budownictwa eksportowego i usług związanych z eksportem przez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że:

- okres urlopu bezpłatnego należnego za okres pracy eksportowej nie wlicza się do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia emerytalne;
- okresu pozostawania na urlopie wypoczynkowym należnym z tytułu pracy eksportowej nie można uznać za pozostawanie w stosunku pracy;

w sytuacji, gdy wprost z ww. przepisu wynika, iż okres ten winien być zaliczany do czasu pracy;

2) naruszenie przepisów postępowania, mające wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj.

a) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez pominięcie w toku postępowania dowodu z dokumentu - sprostowanego świadectwa pracy dotyczącego pracy powoda w spornym okresie czasu, w sytuacji, gdy wiarygodność ww. dokumentu nie budzi wątpliwości, zaś konieczność jego sprostowania wynika z nieprecyzyjnych przepisów w zakresie zaliczenia okresu urlopu wypoczynkowego z tytułu pracy eksportowej do okresu zatrudnienia bądź to do stażu pracy w jednostce kierującej, bądź to stażu pracy w macierzystym zakładzie pracy;

b) art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niezawarcie w treści uzasadnienia wyroku ustosunkowania się przez Sąd do podniesionego w odwołaniu i w toku postępowania zarzutu, wedle którego organ rentowy początkowo zaliczył przy ustalaniu kapitału początkowego sporny okres pobytu na urlopie bezpłatnym.

Wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia i przyznanie R. O. prawa do emerytury, ewentualnie o jego uchylenie i skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Organ rentowy wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było prawo do emerytury w wieku wcześniejszym przewidziane w art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t. Dz.U.2009.153.1227 z zm.) oraz przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U.1983.8.43 z zm.). Organ rentowy wydał decyzję odmowną z uwagi na niespełnienie warunku posiadania co najmniej 25 lat wymaganego okresu zatrudnienia czyli okresu zatrudnienia liczonego łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia). Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił bowiem uwzględnienia okresu od 14 kwietnia 1994 r. do 18 kwietnia 1994 r. Argumentował, że wówczas wnioskodawca przebywał na urlopie bezpłatnym w związku z budową eksportową w Turcji, a okres ten nie podlega zaliczeniu do stażu pracy w zakresie uprawnień emerytalnych. Sąd Okręgowy wskazał, że w spornym okresie wnioskodawca przebywał na urlopie bezpłatnym udzielonym przez macierzysty zakład pracy, zaś w zakładzie kierującym na budowę eksportową nie był już zatrudniony. Okresu zaś urlopu bezpłatnego nie można potraktować jako okresu składkowego i nieskładkowego, nie wpływa on na sferę ubezpieczeń społecznych w zakresie prawa do emerytury. W apelacji ubezpieczony kwestionował powyższy pogląd, podkreślając, że nieprawidłowym było nieuwzględnienie przedmiotowego okresu, w szczególności poprzez niepotraktowanie go jako okresu zatrudnienia bądź w zakładzie pracy kierującym na budowę bądź w u macierzystego pracodawcy.

Zarzuty powyższe nie zasługują na uwzględnienie. Na wstępie należy odnieść się do stanu faktycznego ustalonego w sprawie. R. O. był zatrudniony w Elektrowni im. (...) w P. od 30 kwietnia 1996 r. do 19 grudnia 2001 r. W okresie od 14 kwietnia 1993 r. do 18 kwietnia 1994 r. w tym zakładzie pracy korzystał z urlopu bezpłatnego udzielonego mu w związku z pracą na budowie eksportowej w Turcji. 12 marca 1993 r. zawarł z Przedsiębiorstwem (...) (później E.-M." S.A.) umowę o pracę za granicą na czas określony tj od 15 marca 1993 r. do 13 marca 1994 r. w Turcji (umowa o pracę k. 45). Odwołujący powrócił do kraju po zakończeniu pracy 13 marca 1994 r. Korzystał z dnia wolnego na rozliczenie 14 marca 1994 r., z urlopu wypoczynkowego od 15 marca 1994 r. do 13 kwietnia 1994 r. i dni wolnych z tytułu przepracowanych wolnych sobót od 14 kwietnia 1994 r. do 18 kwietnia 1994 r. Do pracy w macierzystym zakładzie powrócił 19 kwietnia 1994 r. Powyższe fakty nie były zasadniczo kwestionowane przez strony, sporna natomiast była ich ocena prawna. Po pierwsze odwołujący podnosił, że okres powyższy powinien być zaliczony do stażu pracy w jednostce kierującej na budowę eksportową, zgodnie ze sprostowanym świadectwem pracy z 7 maja 2009 r., z którego wynika, że R. O. pracował w E.-M. do 18 kwietnia 1994 r. Pogląd ten nie ma jednak poparcia w przepisach prawa. Z umowy o pracę z 12 marca 1993 r. jasno wynikają granice czasowe zatrudnienia w jednostce kierującej – do 13 marca 1994 r. Jest to umowa na czas określony, która wygasa, podobnie jak stosunek pracy, z dniem w niej określonym. Potwierdził to zresztą sam pracodawca, który w świadectwie pracy z 28 maja 2001 r. (k. 45) jasno

wskazał, że odwołujący był zatrudniony na budowie eksportowej do 13 marca 1994 r. Oceny tej nie może zmienić fakt, że po tym momencie wnioskodawca korzystał z pewnych uprawnień przysługujących mu w związku z pracą za granicą, wynikających z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974 r. w sprawie niektórych praw i obowiązków pracowników skierowanych do pracy za granicą w celu realizacji budownictwa eksportowego i usług związanych z eksportem (j.t. Dz.U.1990.44.259 z zm.) – czasu wolnego wynikającego z różnicy między obowiązującym go tygodniowym wymiarem czasu pracy a 42-godzinnym tygodniowym wymiarem czasu pracy, czy też „odbioru” czasu wolego, który nie mógł być udzielony w okresie pracy za granicą. W szczególności w tym drugim przypadku warto zauważyć, że § 10 pkt 4 rozporządzenia stanowi, że jeżeli z przyczyn organizacyjno-produkcyjnych nie jest możliwe udzielenie czasu wolnego w okresie zatrudnienia za granicą, urlop bezpłatny w macierzystym zakładzie pracy ulega przedłużeniu odpowiednio do wymiaru nie udzielonego czasu wolnego od pracy. W tym wypadku pracownikowi przysługuje, w zamian za czas wolny od pracy, od jednostki kierującej ekwiwalent pieniężny w walucie, obliczony jak ekwiwalent za urlop wypoczynkowy. Z użytych sformułowań widać więc, że to nie okres zatrudnienia w jednostce wysyłającej ulega wydłużeniu ale urlop bezpłatny w jednostce macierzystej. Jednocześnie w zamian za ten udzielony już w kraju czas wolny nie przysługuje wynagrodzenie jak w trakcie zatrudnienia, ale ekwiwalent pieniężny obliczany jak w przypadku urlopu wypoczynkowego. Powyższa potwierdza tezę, że okresy te nie stanowią okresów pracy u pracodawcy wysyłającego na budowę eksportową. Stąd też słusznie Sąd Okręgowy nie uznał go za czas zatrudnienia w E.-M. i nie oparł się na sprostowanym świadectwie pracy z 7 maja 2009 r. Zapisy w nim poczynione nie miały bowiem odzwierciedlenia w rzeczywistości i nie odpowiadały prawu. Zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.. poprzez pominięcie tego dowodu, jest oczywiście niesłuszny. Apelujący podnosił dalej, że jeżeli sporny okres nie był czasem zatrudnienia w jednostce kierującej, to winien być potraktowany jako okres zaliczalny do uprawnień w zakresie stażu pracy w macierzystym zakładzie pracy. Jednakże również i to nie jest możliwe na gruncie przepisów prawa. Tu Sąd Apelacyjny w pełni podziela pogląd wyrażony przez Sąd Okręgowy i poparty choćby przywołanym wyrokiem Sądu Najwyższego z 18 listopada 2011 r. (I UK 127/11 OSNP 2012/21-22/268). W uzasadnieniu powyższego orzeczenia Sąd Najwyższy podkreślił, że okres urlopu bezpłatnego sam w sobie nie jest okresem zatrudnienia, bowiem pojęcie to zamyka się tylko do tych osób, które pracę świadczą lub doznają przerw w jej świadczeniu bez zawieszenia praw i obowiązków pracowniczych. Okresu tego nie można potraktować jako składkowego w rozumieniu art. 6 ustawy emerytalnej. Nie jest bowiem okresem ubezpieczenia (art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy) gdyż, zgodnie z art. 4 pkt 5, okres ubezpieczenia to okres opłacenia składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz okres nieopłacenia składek z powodu przekroczenia w trakcie roku kalendarzowego kwoty rocznej podstawy wymiaru składek, o którym mowa w przepisach ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, czyli przypadający po dniu 31 grudnia 1998 r. Nie jest to również okres, o jakim mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej, a więc opłacania składek na ubezpieczenie społeczne w wysokości określonej w przepisach o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych, bowiem na mocy zaś § 7 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1990 r. w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego (Dz.U.1990.7.41 z zm.) wypłacone ekwiwalenty nie stanowiły podstawy wymiaru składki. Również i art. 7 ustawy nie wymienia wśród okresów nieskładkowych urlopów bezpłatnych. Apelujący powoływał się na wyrok Sądu Najwyższego z 18 maja 2012 r., w którym zauważono, że urlop bezpłatny przedłużony w związku z odbiorem urlopu wypoczynkowego i uzyskanymi dniami wolnymi za pracę ponadwymiarową, w trakcie którego pracownik uzyskuje ekwiwalent nie stanowi typowego urlopu bezpłatnego przewidzianego w art. 174 k.p. Jest to natomiast sytuacja odpowiadająca definicji okresów zatrudnienia jako okresów pozostawania w stosunku pracy i pobierania świadczeń (wynagrodzenia i zasiłków) wymienionych między innymi w ustawie z dnia 14 grudnia 1982 roku o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, co uzasadnia ich zaliczenie do okresów od których zależą uprawnienia emerytalne. Uzasadniając to stanowisko Sąd Najwyższy zauważył, że osoba taka nie pozostaje już w zatrudnieniu w ramach stosunku pracy na budowie eksportowej i nadal przebywając na urlopie bezpłatnym w macierzystym zakładzie pracy (a więc formalnie nie będąc w żadnym "czynnym" zatrudnieniu), a jednak pobiera w tym czasie świadczenia pieniężne ze stosunku pracy. Zatem, mimo że formalnie umowa o pracę na budowie eksportowej uległa rozwiązaniu, skutki jej zawarcia trwały nadal i rzutowały na funkcjonowanie stosunku pracy z macierzystym pracodawcą, który nie mógł w tym czasie żądać od pracownika wykonywania pracy, a okres ustawowo przedłużonego urlopu bezpłatnego wliczany był do stażu rzutującego na uprawnienia pracownicze osoby zatrudnionej. Sens tej regulacji, motywował dalej Sąd Najwyższy, sprowadzał się do tego, aby maksymalnie zabezpieczyć interes pracownika

przez umożliwienie mu skorzystania w naturze z uprawnień urlopowych i równoważnego czasu wolnego bezpośrednio po powrocie z zagranicy, z zachowaniem prawa do wynagrodzenia (zwanego ekwiwalentem), oraz ochronę stosunku pracy z macierzystym pracodawcą przez ustawowe przedłużenie urlopu bezpłatnego i zagwarantowanie powrotu do zakładu dopiero po całkowitym rozliczeniu pracy na budowie eksportowej. Tym samym odwoływanie się do „czystej” konstrukcji urlopu bezpłatnego jako okresu nie dającego uprawnień z ubezpieczeń społecznych budzi w przypadku takich pracowników zastrzeżenia, zwłaszcza, że w przeciwieństwie do "zwykłego" urlopu bezpłatnego, w trakcie którego pracownik nie wykonując pracy nie nabywa prawa i nie pobiera żadnych świadczeń pracowniczych, w tym przypadku - mimo formalnego zawieszenia stosunku pracy z macierzystym pracodawcą i nieistnienia już stosunku pracy z jednostką kierującą - świadczenia takie przysługiwały. Taka zaś sytuacja odpowiadała zawartej w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin definicji okresów zatrudnienia jako okresów pozostawania w stosunku pracy i pobierania wymienionych w tych przepisach świadczeń (wynagrodzenia i zasiłków). Odnoszenie się jednak do tego orzeczenia może być o tyle błędne, że zasada się ono przepisach art. 11 ust. 1 ustawy z 1982 r. kwalifikującego jako okres zatrudnienia okres pozostawania w stosunku pracy, w czasie którego pracownik pobierał wynagrodzenie lub zasiłki z ubezpieczenia społecznego i art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych uznającego za okres składkowy przypadający przed dniem 15 listopada 1991 r. okres, za który została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo za który nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu zatrudnienia po ukończeniu 15 roku życia na obszarze Państwa polskiego w wymiarze nie niższym niż połowa wymiaru czasu pracy, jeżeli w okresach tych pracownik pobierał wynagrodzenie lub zasiłki z ubezpieczenia społecznego. W 1994 r. obowiązywała zaś ustawa z 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U.1991.104.450 j.t.), która nie posługiwała się już pojęciem okresu zatrudnienia, podobnie jak obecnie obowiązująca ustawa o emeryturach i rentach z FUS. Ta ostatnia ustawa odwołuje się do tego sformułowania ale jedynie gdy chodzi o okresy przypadające przed dniem 15 listopada 1991 r., a wnioskodawca przebywał na urlopie bezpłatnym w związku z budową eksportową po tym momencie. Stąd też wyrok Sądu Najwyższego dotyczy okresu wcześniejszego – przed 15 listopada 1991 r. i jego przystawalność do sytuacji ubezpieczonego może być przez to wątpliwa. Niezależnie od powyższego, pogląd przedstawiony w przytoczonym orzeczeniu, nie znalazł dalszego potwierdzenia, bowiem Sąd Najwyższy w uchwale z 22 maja 2013 r. podjętej w składzie 7 sędziów (III UZP 1/13 Biul.SN 2013/5/16), uznał, że okres urlopu bezpłatnego udzielonego pracownikowi w macierzystym zakładzie pracy w wymiarze równym liczbie nieudzielonych w czasie zatrudnienia za granicą dni wolnych od pracy, przewidziany w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974 r. w sprawie niektórych praw i obowiązków pracowników skierowanych do pracy za granicę w celu realizacji budownictwa eksportowego i usług związanych z eksportem nie stanowi okresu składkowego przewidzianego w art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a więc nie jest okresem zatrudnienia. Zatem i na tym gruncie argumentacja apelującego nie znajduje poparcia. Trzeba tu zauważyć, że, choć rozporządzenie Rady Ministrów z dnia z dnia 27 grudnia 1974 roku w sprawie niektórych praw i obowiązków pracowników skierowanych do pracy za granicą w celu realizacji budownictwa eksportowego i usług związanych z eksportem gwarantuje pracownikowi szereg uprawnień, których nie posiada pracownik korzystający z typowego urlopu bezpłatnego, to jednak dotyczą one jedynie uprawnień pracowniczych (§ 4 ust. 3 rozporządzenia). Jak zauważył to Sąd Najwyższy w przywołanym już orzeczeniu z 18 listopada 2011 r.. chodzi tu o staż pracy umożliwiający nabycie prawa do różnorodnych świadczeń pracowniczych, od tego stażu uzależnionych (np. nagrody jubileuszowej czy dodatku za staż pracy). Nie wynika natomiast z niego, aby okres urlopu bezpłatnego miał jakiegokolwiek znaczenie dla uprawnień ze sfery ubezpieczeń społecznych związanych z pracą w warunkach szczególnych. Nie ma tu normy przenoszącej tę regulację na uprawnienia w zakresie świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Można twierdzić, że skoro przepisy prawa ubezpieczeń społecznych nigdy nie traktowały okresu urlopu bezpłatnego jako okresu ubezpieczenia, to zaliczenie takiego okresu do uprawnień ze sfery ubezpieczeń społecznych możliwe byłoby tylko w takim przypadku, gdyby przepis szczególny wyraźnie to przewidywał. Takim przepisem nie jest zaś wspomniany już § 3 ust. 4 rozporządzenia.

Reasumując poczynione rozważania na gruncie przepisów prawa nie jest możliwe zaliczenie spornego okresu jako stażu pracy wymaganego dla uzyskania prawa do emerytury w wieku wcześniejszym. Sąd Okręgowy nie naruszył tym samym żadnego ze wskazanych w apelacji przepisów prawa materialnego: art. 6 ustawy emerytalnej i § 4 ust

3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974 r. w sprawie niektórych praw i obowiązków pracowników skierowanych do pracy za granicę w celu realizacji budownictwa eksportowego i usług związanych z eksportem. Nie można także mówić o naruszeniu art. 184 ustawy emerytalnej, bowiem Sąd pierwszej instancji prawidłowo przyjął, że R. O. nie ma koniecznego 15-letniego stażu pracy. Organ rentowy uznał mu łącznie 24 lata, 11 miesięcy i 27 dni, a okazało się niemożliwym „uzupełnienie” tego okresu przedziałem czasowym 14 marzec – 18 kwiecień 1994 r. Jednocześnie, jak oświadczył sam wnioskodawca, nie ma on żadnego innego okresu który mógłby zostać zaliczony do stażu ubezpieczenia (k. 36). Stąd też wnioskodawca nie spełnił koniecznej przesłanki nabycia prawa do emerytury i nie mógł uzyskać żądanego świadczenia. Odmowna decyzja ZUS, jak i zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego oddalający odwołanie, są prawidłowe.

Odnosząc się zaś do kwestii początkowego uwzględnienia przedmiotowego okresu w wyliczeniach dotyczących kapitału początkowego należy zauważyć, że nie ma ona wpływu na rozstrzygnięcie Sądu w kwestii prawa do emerytury, gdzie Sąd dokonuje samodzielnie ustaleń faktycznych i stosuje właściwe przepisy prawa. Bez znaczenia pozostaje tym samym fakt nieodniesienia się do tego zagadnienia w uzasadnieniu Sądu Okręgowego.

W świetle powyższych uwag apelację ubezpieczonego trzeba uznać za bezzasadną i przez to podlegającą na podstawie art. 385 k.p.c. oddaleniu.